

DECIZIE Nr. 36/2017 din 15 mai 2017

**EMITENT: ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE - COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA
UNOR CHESTIUNI DE DREPT**

PUBLICATĂ ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 567 din 17 iulie 2017

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 36

din 15 mai 2017

Dosar nr. 3.508/1/2016

Gabriela Elena Bogasiu	- vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Doina Popescu	- pentru președintele delegat al Secției I civile
Rodica Dorin	- pentru președintele Secției a II-a civile
Ionel Barbă	- președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Simona Lala Cristescu	- judecător la Secția I civilă
Raluca Moglan	- judecător la Secția I civilă
Carmen Elena Popoiag	- judecător la Secția I civilă
Sorinela-Alina Macavei	- judecător la Secția I civilă
Dragu Crețu	- judecător la Secția I civilă
Mărioara Isailă	- judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	- judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănica Teau	- judecător la Secția a II-a civilă
Veronica Magdalena Dănăilă	- judecător la Secția a II-a civilă
Paulina Lucia Brehar	- judecător la Secția a II-a civilă
Iuliana Măiereanu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Veronica Năstasie	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Claudia Marcela Canacheu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Angelica Denisa Stănișor	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Maria Ilie	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ce formează obiectul Dosarului nr. 3.508/1/2016 a fost constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Regulamentul).

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Elena Adriana Stamatescu, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulament.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizările conexe formulate de Curtea de Apel Suceava - Secția I civilă în dosarele nr. 11/40/2016 și nr. 81/40/2016, cu privire la modul de aplicare și interpretare unitară a dispozițiilor art. 114 alin. (1) lit. b) raportat la dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) și art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a lămuri ce se înțelege prin sintagma "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, (...) din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil" cuprinsă în dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, și ce se înțelege prin sintagma "venituri din activități profesionale" cuprinsă în art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că pricina a fost amânată în vederea solicitării opiniei unor specialiști, că la dosar s-au depus opinia doamnei profesor universitar doctor Raluca Dimitriu din cadrul Departamentului de drept al Facultății de Contabilitate și Informatică de Gestiune din Academia de Studii Economice din București, opinia specialiștilor Departamentului de drept public (profesor universitar doctor Simona Gherghina și conferențiar universitar doctor Monica Amalia Rațiu) și ai Departamentului de drept privat (profesor universitar doctor Alexandru Athanasiu, lector universitar doctor Traian Tunsoiu, asistent universitar doctor Ana Maria Vlăsceanu) din cadrul Facultății de Drept din Universitatea București, răspunsul Ministerului Muncii și Justiției Sociale, precum și o completare a raportului, întocmită de judecătorii-raportori, ce a fost comunicată părților, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă.

În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Curtea de Apel Suceava - Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 13 octombrie 2016, în Dosarul nr. 11/40/2016, aflat pe rolul acestei instanțe, sesizarea din oficiu a Înaltei Curți de Casație și Justiție în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: interpretarea dispozițiilor art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, raportat la art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) și art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ, în sensul de a lămuri ce se înțelege prin sintagma "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, (...) din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil" conținută de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, și ce se înțelege prin sintagma "venituri din activități profesionale" conținută de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ.

2. Aceeași instanță a dispus, prin Încheierea din 18 octombrie 2016, în Dosarul nr. 81/40/2016, sesizarea din oficiu a Înaltei Curți de Casație și Justiție în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la aceeași chestiune de drept.

3. Sesizările au fost înregistrate la Înalta Curte de Casație și Justiție în dosarele cu nr. 3.508/1/2016 și nr. 3.524/1/2016, ce au fost conexe.

II. Expunerea succintă a procesului

4. În **Dosarul nr. 11/40/2016**, prin cererile de chemare în judecată conexe, reclamanta A a solicitat anularea deciziei nr. xxxxxx din 15 decembrie 2015 emise de Casa Județeană de Pensii Botoșani, a somației nr. xxxx din 14 ianuarie 2016 și a procesului-verbal nr. xxxx din 14 ianuarie 2016 privind cheltuielile ocazionate cu executarea silită.

5. În motivarea cererii a arătat că prin decizia contestată a fost înștiințată că trebuie să restituie Casei Județene de Pensii Botoșani suma de 3.950 lei, reprezentând suma încasată necuvenit cu titlu de pensie, deoarece în perioada 1 ianuarie 2013 - 31 mai 2013, în care a fost pensionată anticipat, a obținut suma de 331 lei din încheierea unor polițe de asigurare.

6. Prin întâmpinare, pârâta Casa Județeană de Pensii Botoșani a solicitat respingerea acțiunii ca nefondată, întrucât, în perioada în care beneficia de pensie anticipată parțial, reclamanta a obținut venituri de natura celor prevăzute de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 263/2010).

7. Prin Sentința civilă nr. 244 din 7 martie 2016, Tribunalul Botoșani a admis contestația la executare și a anulat actele contestate, reținând, în esență, că reclamanta nu desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă, ci este persoană fizică autorizată să desfășoare activități de consultanță pentru afaceri și management, calitate în care a încheiat contracte cu o societate de asigurări, astfel că venitul realizat în intervalul menționat poate fi încadrat doar în prevederile art. 6 pct. IV din Legea nr. 263/2010, respectiv venit obținut de persoane fizice autorizate să desfășoare activități economice sau alte persoane care realizează venituri din activități profesionale, care în speță se situează sub limita stabilită de textul de lege menționat, de cel puțin 4 ori suma de 2.223 lei, reprezentând câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat prevăzut de art. 16 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2013 nr. 6/2013, cu modificările ulterioare, înmulțit cu patru.

8. Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta, susținând că sunt incidente dispozițiile art. 114 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 263/2010, privind suspendarea plății pensiei, și art. 179 din același act normativ, privind recuperarea sumelor plătite necuvenit cu titlu de prestații de asigurări sociale, întrucât reclamanta, care a avut încheiat un contract de agent cu o societate de asigurări, a realizat venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil.

9. În ședința publică din 13 octombrie 2016, instanța de apel a pus în discuția părților oportunitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

10. În **Dosarul nr. 81/40/2016**, reclamanta B a contestat decizia nr. xxxxxx din 14 decembrie 2015, emisă de pârâta Casa Județeană de Pensii Botoșani, și a solicitat ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună anularea formelor de executare efectuate.

11. În motivare, a arătat că în perioada 1 mai 2013 - 1 iulie 2013 a fost pensionată anticipat, ca urmare a desfășurării postului de asistent comunitar. În aceste condiții a încheiat o convenție cu o societate de asigurări, necunoscând prevederile art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010, ci doar faptul că nu trebuia să depășească un anumit plafon al veniturilor suplimentare.

12. Prin Sentința civilă nr. 385 din 11 aprilie 2016, Tribunalul Botoșani a admis acțiunea și a

anulat decizia nr. xxxxxx/14.12.2015, emisă de pârâtă.

13. Tribunalul a reținut, în esență, că în cauză nu sunt aplicabile prevederile contractului de comision, ci regulile reglementate de prevederile art. 2.199 și următoarele din Codul civil privind contractul de asigurare. Cum reclamanta avea calitatea de agent de asigurare, acesteia nu îi sunt aplicabile prevederile art. 6 alin. (1) pct. II din Legea nr. 263/2010, ci ale art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ, ce se referă la persoane care realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, din activități profesionale.

14. Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta, care a formulat același tip de susțineri ca în dosarul precedent.

15. În ședința publică din 18 octombrie 2016 instanța de apel a pus în discuția părților oportunitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

16. Sesizările au fost considerate admisibile prin încheierile pronunțate la 13 octombrie 2016, respectiv 18 octombrie 2016, prin care s-a dispus și suspendarea judecării în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

III. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

17. Prin Încheierea pronunțată la data de 13 octombrie 2016 în Dosarul nr. 11/40/2016 și prin Încheierea pronunțată la data de 18 octombrie 2016 în Dosarul nr. 81/40/2016, Curtea de Apel Suceava - Secția I civilă a constatat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, motivat de următoarele considerente:

- dosarele în care s-au pronunțat încheierile de sesizare sunt în curs de judecată, în faza apelului;
- instanțele care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în ultimă instanță;
- cauzele care fac obiectul judecării se află în competența legală a unor complete de judecată ale curții de apel, învestite să soluționeze cauzele;
- soluționarea pe fond a apelurilor depinde de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere, după cum urmează:

Față de conținutul prevederilor legale a căror interpretare se cere, în cauză se pune în discuție care este înțelesul sintagmei "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, (...) din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil" conținute de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 și al sintagmei "venituri din activități profesionale" conținute de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ.

Distincția prezintă importanță întrucât pentru prima categorie de venituri quantumul acestora este irelevant, simpla lor obținere fiind suficientă pentru a determina suspendarea plății pensiei în baza art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010.

Pentru ca a doua categorie de venituri să conducă la suspendarea plății pensiei, în temeiul art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010, este obligatoriu a se realiza plafonul prevăzut de art. 6 alin. (1) pct. IV din lege ("cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat").

În funcție de înțelesul celor două sintagme, urmează a se califica de către instanța de apel natura veniturilor obținute de intimatele-reclamante în baza unui contract de agent și a unui contract de mandat, în perioada în care beneficiau de pensie anticipată parțial, și a se stabili dacă în cazul lor sunt sau nu îndeplinite cerințele pentru suspendarea plății pensiei în temeiul art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010;

- problema de drept este nouă, vizând un act normativ relativ nou; față de modul de redactare ales de legiuitor ("venituri de natură profesională", "venituri din activități profesionale") și de absența unei definiții a celor două categorii de venituri, instanța de apel a apreciat că problema de

drept este și dificilă, întrucât nu se poate face o distincție clară între cele două tipuri de venituri, care par a se suprapune, astfel încât textele de lege pot conduce la apariția unei jurisprudențe neunitare în materie, în absența unei rezolvări de principiu date de către Înalta Curte de Casație și Justiție;

- nu a fost identificată jurisprudență a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care să se dezlege problema de drept, ce nu face nici obiectul unui recurs în interesul legii.

IV. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

18. În ambele dosare, reclamantele-intimate au lăsat la aprecierea instanței sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în timp ce pârâta-apelantă nu a exprimat un punct de vedere.

19. După comunicarea raportului, reclamantele-intimate, prin avocat, au depus un punct de vedere prin care au apreciat că în situația lor sunt aplicabile prevederile art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010, fiind o normă cu aplicabilitate generală în orice situație în care veniturile obținute de o persoană din exercitarea unei activități profesionale nu pot fi încadrate în situațiile particulare descrise în textele anterioare, iar cuantumul acestor venituri este sub pragul unui venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

V. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

20. Completul de judecată investit cu soluționarea apelurilor în dosarele nr. 11/40/2016 și nr. 81/40/2016 ale Curții de Apel Suceava - Secția I civilă a apreciat că, în absența unei definiții date de legiuitor pentru fiecare din cele două categorii de venituri, prin venituri dintr-o activitate profesională se înțelege veniturile realizate din exercitarea unei profesii, respectiv o activitate cu caracter permanent desfășurată de o persoană în baza unei calificări, iar prin venituri de natură profesională se înțelege celelalte venituri realizate din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil, fără a fi condiționate de desfășurarea unei profesii.

VI. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

21. **Jurisprudența Curții de Apel Suceava** - instanța de trimitere a comunicat un număr de 11 hotărâri judecătorești pronunțate de Tribunalul Suceava și Tribunalul Botoșani, definitive prin deciziile pronunțate în apel de Curtea de Apel Suceava, din care rezultă, în principal, că, atunci când titularii dreptului de pensie anticipată au încheiat contracte de mandat, veniturile obținute de aceștia au fost considerate ca provenind din activități profesionale ca agenți de asigurări, astfel încât a fost verificată atingerea plafonului maxim prevăzut de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010, ignorându-se existența contractului.

22. Pe de altă parte, în situația existenței unui contract de consignație, s-a făcut aplicarea art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din lege, cu motivarea că nu s-a dovedit că pensionarul ar fi practicat o profesie în sensul prevăzut de art. 3 din Codul civil.

23. De asemenea, distincția dintre cele două texte de lege a operat și în raport cu posibilitatea aplicării sau nu a dispozițiilor Legii nr. 200/2004 pentru recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 200/2004).

Jurisprudența celorlalte instanțe din țară:

24. Instanțele au apreciat că legiuitorul, deși nu a definit sintagma "venituri de natură profesională", a impus existența acestui caracter pentru veniturile realizate din convenții civile; prin urmare, nu orice venituri realizate în baza contractelor civile ori în afara unui raport de muncă

au fost încadrate în categoria celor din art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, ci numai veniturile de natură profesională; această natură rezultă din faptul că veniturile sunt realizate prin prestarea unei profesii, a unei activități calificate, ce presupune o anumită pregătire teoretică, practică, o anumită calificare, activitatea fiind desfășurată în mod constant, sistematic, în schimbul unei remunerații având același caracter de continuitate; sumele modice încasate sporadic, cu titlu de comision, nu au fost considerate ca aparținând noțiunii analizate (Curtea de Apel Brașov, Tribunalul Giurgiu, Curtea de Apel Craiova).

Pe de altă parte, s-a considerat că dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010 au caracter special, derogatoriu de la dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din aceeași lege, vizând alte categorii de venituri decât cele ce fac obiectul reglementării acestei din urmă dispoziții legale (Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale).

Distincția dintre cele două texte de lege s-a făcut și în raport cu posibilitatea aplicării sau nu a dispozițiilor art. 2 din Legea nr. 200/2004, care stabilesc activitățile profesionale și lista profesiilor, condiția de bază a profesiei reglementate fiind existența unui titlu profesional emis de o autoritate publică sau de o organizație profesională (Tribunalul Dâmbovița).

25. S-a apreciat, de asemenea, de către o parte a jurisprudenței că pentru a lămurii ce se înțelege prin sintagma "venituri din activități profesionale" trebuie pornit de la înțelesul pe care Codul fiscal îl dă acestei categorii de venituri; astfel, constituie venituri de natură profesională realizate de o persoană fizică veniturile realizate din orice alte activități, altele decât cele definite ca "dependente", desfășurate în afara unei relații de angajare; veniturile din activități independente cuprind veniturile comerciale, veniturile din profesii liberale și veniturile din drepturi de proprietate intelectuală, realizate în mod individual și/sau într-o formă de asociere, inclusiv activități adiacente (Tribunalul Ialomița, Curtea de Apel Cluj, Tribunalul Prahova).

26. S-a mai reținut că persoana care a realizat venituri în calitate de broker de asigurări în baza unei convenții civile se încadrează în situația reglementată de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 (Curtea de Apel Galați).

27. **Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție** a comunicat că la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil nu s-a verificat și nici nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

VII. Jurisprudența Curții Constituționale

28. În urma verificărilor efectuate se constată că instanța de contencios constituțional s-a pronunțat în numeroase rânduri asupra constituționalității dispozițiilor art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) și art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e), art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010, dar și ale prevederilor similare din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, constatând că acestea sunt constituționale.

29. Astfel, Curtea Constituțională a reținut că pensia anticipată și pensia anticipată parțială sunt reglementate ca excepții de la regulile generale, avându-se în vedere situațiile speciale în care se află anumite categorii de persoane; aceste situații speciale au îndreptățit legiuitorul să stabilească anumite condiții și criterii derogatorii, precum și suspendarea plății pensiei în cazul în care beneficiarul dobândește calitatea de asigurat în sensul legii și obține venituri din prestarea unei munci cu regim continuu într-o anumită profesie sau meserie*1).

*1) Decizia nr. 93 din 28 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 196 din 8 aprilie 2013; Decizia nr. 474 din 23 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 792 din 30 octombrie 2014.

VIII. Opiniile specialiștilor

30. Doamna profesor universitar doctor Raluca Dimitriu din cadrul Departamentului de drept al Facultății de Contabilitate și Informatică de Gestiune din Academia de Studii Economice din București a apreciat că din analiza ansamblului legislativ evocat rezultă că veniturile care nu au fost dobândite nici în baza unui contract de cesiune de drepturi de autor, nici în baza unui/unei contract/convenții civile încheiat(e) în temeiul Codului civil ar constitui "venituri din activități profesionale", intrând, în viziunea legiuitorului Legii nr. 263/2010, în înțelesul art. 6 pct. IV lit. e). După intrarea în vigoare a noului Cod civil au fost abrogate, practic, toate legile speciale pe care le-a avut în vedere Legea nr. 263/2010, pentru situațiile reglementate la lit. e), ceea ce a îngustat până la dispariție sfera de aplicare a acesteia. În consecință, urmează a se analiza tipul de contract în temeiul căruia au fost dobândite veniturile în speță și a se verifica dacă acesta era reglementat prin Codul civil, în care caz suspendarea plății pensiei anticipate intervine fără necesitatea unui quantum minim.

31. Specialiștii Departamentului de drept public (profesor universitar doctor Simona Gherghina și conferențiar universitar doctor Monica Amalia Rațiu) și ai Departamentului de drept privat (profesor universitar doctor Alexandru Athanasiu, lector universitar doctor Traian Tunsoiu, asistent universitar doctor Ana Maria Vlăsceanu) din cadrul Facultății de Drept a Universității București au transmis un punct de vedere potrivit căruia art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010 se referă la toate persoanele care nu pot fi încadrate în celelalte ipoteze normative cuprinse în art. 6 alin. (1) pct. IV din lege și care desfășoară activități profesionale în afara unui raport de subordonare, prestând, în concret, activități independente, potrivit prevederilor art. 7 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 227/2015).

În consecință, au apreciat că prin "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale (...), din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil", prevăzute de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, se înțelege veniturile obținute dintr-o activitate dependentă desfășurată de asigurat, activitate prezumată ca atare atunci când nu întrunește criteriile prevăzute de art. 7 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 pentru calificarea sa drept independentă. În ipoteza în care activitatea desfășurată în temeiul contractului respectiv, încheiat potrivit Codului civil, poate fi calificată ca independentă, potrivit criteriilor prevăzute de art. 7 pct. 3 din Legea nr. 227/2015, veniturile obținute în temeiul contractului respectiv vor fi încadrate în categoria veniturilor din activități profesionale prevăzute de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010.

În cazul în care calificarea unor venituri de acest tip are loc prin raportare la perioada 1 ianuarie 2011 - 31 decembrie 2015, sub regimul Legii nr. 571/2003, aprecierea activității desfășurate de asigurat ca fiind dependentă se va face cu aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) subpct. 2.1 din lege.

De asemenea, au apreciat că prin "venituri din activități profesionale", prevăzute de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010, se înțelege veniturile obținute dintr-o activitate independentă desfășurată de asigurat, activitatea fiind independentă în măsura în care întrunește criteriile prevăzute de art. 7 pct. 3 din Legea nr. 227/2015.

În cazul în care calificarea unor venituri de acest tip are loc prin raportare la perioada 1 ianuarie 2011 - 31 decembrie 2015, sub regimul Legii nr. 571/2003, aprecierea activității desfășurate de asigurat ca fiind independentă se va face cu aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) pct. 4 raportat la subpct. 2.1 din Legea nr. 571/2003.

În aceste condiții, art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010 poate fi interpretat în sensul în care plata pensiei anticipate va fi suspendată în cazul în care (i) beneficiarul pensiei anticipate parțiale obține venituri dintr-o activitate dependentă sau (ii) beneficiarul pensiei anticipate sau al pensiei anticipate parțiale obține venituri dintr-o activitate independentă, care depășesc într-un an calendaristic 4 câștiguri salariale medii brute utilizate pentru fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul respectiv.

Caracterul dependent sau independent al activității generatoare de venituri desfășurate de beneficiarul pensiei anticipate sau al pensiei anticipate parțiale se apreciază în raport cu prevederile Codului fiscal incidente la data desfășurării activității respective (Legea nr. 571/2003 în intervalul 1 ianuarie 2011 - 31 decembrie 2015, respectiv Legea nr. 227/2015 după data de 1 ianuarie 2016).

32. Casa Națională de Pensii Publice a răspuns că, în lipsa unor definiții în legislația asigurărilor sociale, trebuie stabilită natura juridică a activității desfășurate generatoare de venit, dependentă sau independentă, prin coroborare cu dispozițiile Codului fiscal, întrucât sediul reglementării contribuției de asigurări sociale se află în acest cod.

33. Ministerul Muncii și Justiției Sociale a transmis opinia potrivit căreia dreptul muncii nu privește orice formă de muncă, ci numai pe cea subordonată, reglementând situația celui ce muncește în favoarea și sub autoritatea altuia, în schimbul unui salariu. Dreptul muncii nu are în vedere munca personală pentru sine și nici pe cea independentă sau a liber-profesioniștilor. Astfel, dreptul comun pentru reglementările specifice profesiunilor liberale este dreptul civil, iar nu dreptul muncii. Întrucât legislația nu definește în mod expres cele două categorii de venituri, s-a apreciat că veniturile dintr-o activitate profesională sunt acele venituri realizate din exercitarea unei profesii, iar veniturile de natură profesională sunt acele venituri realizate din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

34. Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, judecătorii-raportori au apreciat că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, deoarece, în lipsa unei definiții și a unor criterii legale, încadrarea veniturilor în categoria "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, (...) din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil" prevăzută de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 sau în categoria "venituri din activități profesionale" prevăzută de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ, în vederea aplicării dispozițiilor art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010, urmează a fi făcută potrivit interpretării strict gramaticale a textului de lege, în funcție de stabilirea concretă a situației de fapt pentru fiecare caz în parte, neputându-se adăuga noi valențe textului de lege analizat. Cum într-o astfel de situație scopul procedurii, adică asigurarea interpretării și aplicării textului de lege supus examinării, printr-o dezlegare de principiu care să determine criterii legale aplicabile sau o sferă a veniturilor încadrabile în textul de lege, nu poate fi realizat, sesizarea urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

Cu toate acestea, în ipoteza în care problematica privind aplicarea în timp a dispozițiilor legale de drept substanțial care reglementează fiecare raport juridic dedus judecății ar putea fi considerată o chestiune de drept supusă dezlegării prin prezentul mecanism de unificare a practicii, atunci soluția propusă este de admitere a sesizării și de interpretare a dispozițiilor legale în discuție în sensul că sintagma "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil" prevăzută de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 are în vedere venituri obținute din convenții întemeiate pe dispozițiile de drept substanțial ale Codului civil, cu respectarea principiilor ce guvernează aplicarea în timp a legii civile (reglementările Codului civil de la 1864 și ale legilor speciale care defineau anumite tipuri de contracte civile, respectiv ale noului Cod civil), iar sintagma "venituri din activități profesionale" prevăzută de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ are în vedere alte situații în care se obțin venituri din exercitarea unei profesii și care nu se regăsesc în celelalte cazuri reglementate de art. 6 din Legea nr. 263/2010.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

Asupra admisibilității sesizării

35. În privința regularității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, legiuitorul, în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, instituie o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

1. existența unei cauze aflate în curs de judecată;

2. cauza să fie soluționată în ultimă instanță;

3. cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;

4. ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;

5. chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

36. Procedând la analiza asupra admisibilității sesizării, se constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată de un complet din cadrul Curții de Apel Suceava, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor art. 152 din Legea nr. 263/2010 coroborate cu art. 96 pct. 2 și art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

37. Astfel, Curtea de Apel Suceava este legal investită cu soluționarea apelului în cauze în care se solicită anularea unor decizii de debit, prin care organul de pensie dispune restituirea pensiei anticipate încasate necuvenit de către pensionarii care au obținut venituri incompatibile cu plata acestui tip de pensie, Legea nr. 263/2010 nepermițând cumulul celor două tipuri de venituri.

38. Litigiile au natura unui conflict de asigurări sociale, ceea ce conferă competență exclusivă, în primă instanță, tribunalului, hotărârile pronunțate de tribunal fiind supuse numai apelului, conform art. 152 din Legea nr. 263/2010.

39. În ceea ce privește cerința ca soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, instanța de trimitere apreciază că este important a se lămurii înțelesul sintagmei "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, (...) din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil" conținute de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 și eventuala distincție de sintagma "venituri din activități profesionale" conținută de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ. Distincția prezintă importanță întrucât pentru prima categorie de venituri cuantumul acestora este irelevant, simpla lor obținere fiind suficientă pentru a determina suspendarea plății pensiei, însă, pentru ca a doua categorie de venituri să conducă la suspendarea plății pensiei în condițiile art. 114 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010, este obligatoriu a se realiza plafonul prevăzut de art. 6 alin. (1) pct. IV din lege ("cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat").

40. Înalta Curte de Casație - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept reține că și această condiție este îndeplinită, întrucât calificarea naturii venitului, respectiv încadrarea lui în una dintre categoriile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV din Legea nr. 263/2010, este determinantă în soluționarea pe fond a litigiului (ce presupune a se aprecia dacă pensionarul a încălcat dispozițiile art. 114 din Legea nr. 263/2010, care interzic cumulul acestor tipuri de venituri cu pensia anticipată), în ceea ce privește reținerea unui prag valoric pentru care operează suspendarea plății debitului și se impune recuperarea pensiei achitate nelegal.

41. Problema prezintă caracter de noutate, întrucât a fost generată de modificarea sferei de aplicabilitate a celor două texte de lege prin raportare la noțiunea și tipurile de contracte civile, astfel cum au fost reglementate în vechiul Cod civil și legile speciale și, ulterior, prin noul Cod civil,

la care textul de lege face trimitere, în condițiile în care nu sunt instituite criteriile explicite pentru a distinge între cele două categorii de venituri. În legătură cu această problemă nu s-a format o jurisprudență de lungă durată, existând însă, astfel cum rezultă din verificarea jurisprudenței comunicate de curțile de apel, indicii privind interpretarea diferită a textelor de lege, cu consecința încadrării veniturilor de același tip în categorii diferite.

42. De asemenea, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat asupra acestei probleme de drept, materia nefiind în domeniul său de competență materială și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

43. În consecință, se reține că sesizarea îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de lege.

Asupra fondului cauzei

44. Verificând conținutul sesizărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că acestea au fost formulate în litigii în care se contestă încadrarea în dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 de către beneficiarul unei pensii anticipate/antecipate parțiale a veniturilor obținute de acesta din încheierea, cu terțe persoane, în numele unei societăți de asigurare, a unor contracte de asigurare, venituri incompatibile cu menținerea în plată a tipului de pensie încasat, situație ce a dat naștere obligației stabilite prin decizia de debit emisă de către casa județeană de pensii de a restitui pensia astfel încasată. Instanța de fond a stabilit că beneficiarul pensiei este o persoană fizică autorizată să desfășoare activități de consultanță pentru afaceri și management, respectiv un agent de asigurare, terț față de contractul de asigurare, caz în care veniturile obținute s-au situat sub plafonul prevăzut de art. 6 alin. (1) pct. IV din Legea nr. 263/2010, încadrare pe care casa județeană de pensii, parte în proces, a contestat-o, susținând că beneficiarul pensiei anticipate a obținut aceste venituri dintr-un contract de agent, respectiv dintr-un contract de comision, fiind aplicabilă dispoziția art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din lege, care nu mai impune un plafon minim de venituri.

45. Având în vedere faptul că textul de lege aplicat de instituția de pensii a fost cel al art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 "... venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, ... din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil ...", care nu prevede un plafon de venituri minim de la care să opereze interdicția de cumul, cum prevede textul de lege de la pct. IV lit. e) al aceluiași articol "... persoane care realizează, în mod exclusiv, din activități profesionale, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat ...", instanța de trimitere a apreciat că, în absența unei definiții date de legiuitor pentru fiecare dintre cele două categorii de venituri, prin venituri dintr-o activitate profesională se înțelege veniturile realizate din exercitarea unei profesii, respectiv o activitate cu caracter permanent desfășurată de o persoană în baza unei calificări, iar prin venituri de natură profesională se înțelege celelalte venituri realizate din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil, fără a fi condiționate de desfășurarea unei profesii.

46. Se constată, în primul rând, că dispozițiile art. 6 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 reglementează categoriile de persoane care, în funcție de veniturile obținute, sunt asigurate obligatoriu în sistemul asigurărilor sociale, prin efectul legii, astfel:

"În sistemul public de pensii sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

I.a) persoanele care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă, inclusiv soldații și gradații voluntari;

b) funcționarii publici;

c) cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;

d) persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor și drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 131 din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, precum și din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil;

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu cele ale persoanelor prevăzute la pct. I;

III. persoanele care beneficiază de drepturi bănești lunare, ce se asigură din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condițiile legii, denumite în continuare șomeri;

IV. persoanele care realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și care se află în una dintre situațiile următoare:

- a) administratori sau manageri care au încheiat contract de administrare ori de management;
- b) membri ai întreprinderii individuale și întreprinderii familiale;
- c) persoane fizice autorizate să desfășoare activități economice;
- d) persoane angajate în instituții internaționale, dacă nu sunt asigurații acestora;
- e) alte persoane care realizează venituri din activități profesionale;

V. cadrele militare trecute în rezervă, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare ale căror raporturi de serviciu au încetat, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, care beneficiază de ajutoare lunare ce se asigură din bugetul de stat, în condițiile legii."

47. Persoanele care beneficiază deja în sistemul asigurărilor sociale de anumite forme de asigurare (pensii anticipate și anticipate parțiale, indemnizații de invaliditate grad I și II, pensii de urmaș în anumite condiții) nu pot cumula veniturile din asigurare cu cele obținute din desfășurarea unor activități pentru care asigurarea este obligatorie, respectiv cele reglementate de art. 6 alin. (1) pct. I, II și IV din Legea nr. 263/2010, fără însă ca această interdicție a legii să ducă, potrivit jurisprudenței de contencios constituțional, la nesocotirea drepturilor fundamentale ale omului și a principiilor constituționale.

48. Legislația din domeniul asigurărilor sociale, atât cea principală, cât și cea secundară, nu oferă o definiție legală noțiunii de "venituri de natură profesională" obținute din contracte și nici noțiunii de "activități profesionale", ale căror venituri sunt supuse, pentru a opera asigurarea obligatorie, unui minim de quantum încasat, neexistând nici criterii legale cu care să poată fi operată o astfel de distincție, deși utilizează aceste sintagme în art. 6 alin. (1) în cadrul unor enumerări ce definesc categorii distincte de venituri ce pot fi obținute de persoanele care sunt asigurate obligatoriu prin efectul legii în sistemul public de pensii.

49. În ceea ce privește dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, se observă că acestea se referă la "persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor și drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 131 din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, precum și din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil". Este vorba despre categorii de venituri ce excedează raporturilor juridice de muncă, însă provin din drepturi de autor și dintr-o prestație cu caracter profesional efectuată în baza unor convenții.

50. În prima teză, norma juridică vizează drepturile de autor și drepturile conexe a căror sferă a fost precizată expres în art. 7 alin. (1) pct. 13 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 227/2015), în vigoare de la 1 ianuarie 2016 (pct. 13¹ din Legea nr. 571/2003, în prezent abrogată, cu conținut identic al textului de lege): "dreptul de autor și drepturile conexe - constituie obiect al acestora operele originale de creație intelectuală

în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor, operele derivate care au fost create plecând de la una sau mai multe opere preexistente, precum și drepturile conexe dreptului de autor și drepturile sui-generis, potrivit prevederilor Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare".

51. În a doua teză se referă la persoane care realizează venituri de natură profesională din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil.

52. Această categorie distinctă de venituri a suferit modificări în raport cu succesiunea în timp a dispozițiilor legale ce alcătuiesc domeniul de reglementare al convențiilor civile. În acest sens, la data adoptării sale, art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 se referea la veniturile de natură profesională obținute din convențiile reglementate de vechiul Cod civil, pentru ca art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) să vizeze venituri din activități profesionale obținute din alte tipuri de convenții, cum erau contractele reglementate de Codul comercial, contracte de prestări servicii, contracte de colaborare (de exemplu: contractul de prestări servicii reglementat de art. 21 din Legea nr. 230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari, cu modificările și completările ulterioare, contractul de agenție reglementat de Legea nr. 509/2002 privind agenții comerciale permanente, contractul de consignație reglementat de Legea nr. 178/1934 privind reglementarea contractului de consignație, ultimele două legi fiind abrogate prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare etc.), precum și alte tipuri de activități ce nu se încadrau în lit. a) - d) ale pct. IV.

53. De la data intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, toate contractele civile, numite sau nenumite, sunt supuse, în lipsa unor reglementări speciale derogatorii, dispozițiilor acestei legi, astfel că ar presupune că s-ar încadra în dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, iar dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) nu ar mai avea o sferă proprie de aplicare. Cum legiuitorul a menținut de lege lata această ultimă categorie de persoane asigurate obligatoriu prin efectul legii, pentru a identifica criteriile în baza cărora să poată opera distincția dintre cele două categorii de venituri, jurisprudența s-a raportat la noțiuni reglementate în alte domenii ale dreptului, respectiv la Legea nr. 200/2004, pentru a defini profesia, la art. 3 din Codul civil, care definește noțiunea de profesionist, sau la legislația fiscală, care cuprinde reglementarea exhaustivă a tipurilor de venituri fiscalizate.

54. Activitatea profesională, prestată sau nu în baza unei convenții, nu presupune neapărat o pregătire certificată printr-un atestat profesional, ci este suficientă existența unor cunoștințe, competențe sau aptitudini corespunzătoare desfășurării activității respective, afirmate de prestatorul acelei activități.

55. Noțiunea de profesie, astfel cum a fost definită de Legea nr. 200/2004, la care unele hotărâri judecătorești au făcut trimitere, are o cu totul altă sferă de reglementare, respectiv definește activitatea profesională sau profesia prin raportare la un titlu emis de o instituție autorizată a statului român sau a unui stat al Uniunii Europene, în principal în scopul armonizării legislației naționale cu cea europeană, pentru a facilita libertatea forței de muncă în spațiul Uniunii Europene.

56. Or, venituri de natură profesională obținute în baza unei convenții civile, numite sau nenumite, pot obține și cei care desfășoară muncă necalificată, și cei care desfășoară muncă în alt domeniu decât cel atestat de titlul de calificare profesională deținut. Ceea ce se cere a fi identificată și calificată ca fiind profesională este ocupația, activitatea sau prestația cu caracter permanent, excluzând elementul ocazional și care implică faptul personal al celui care desfășoară activitatea, desfășurată în baza unei calificări sau a unor competențe proprii.

57. O definiție pe cale pretoriană a acestei noțiuni, în lipsa unei definiții legale, se află în Decizia nr. 16 din 18 februarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 837 din 12 decembrie 2008, care, plecând de la semnificația comună a cuvântului, atunci când a constatat că indemnizația de ședință a consilierilor locali nu reprezintă un venit din activitatea profesională, a definit această activitate ca prestarea unei munci cu regim continuu într-o anumită profesie sau meserie, din care se obține un

venit constant și permanent și care nu reprezintă o activitate ocazională. Aceeași definiție este reluată în Decizia Curții Constituționale nr. 93 din 28 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 196 din 8 aprilie 2013, prin care se respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 114 alin. (1) și art. 118 din Legea nr. 263/2010.

58. Nu se poate stabili o corelație nici cu definiția dată profesioniștilor de art. 3 din Codul civil, întrucât persoanele vizate de art. 6 din Legea nr. 263/2010 se constituie într-o sferă mai largă decât cea a "foștilor comercianți".

59. Singurul criteriu prin aplicarea căruia se poate opera o distincție între cele două categorii de venituri este cel furnizat de Codul fiscal, care utilizează noțiunile de activitate dependentă, respectiv activitate independentă, în perioada de activitate a Legii nr. 263/2010 fiind în vigoare, succesiv, Legea nr. 571/2003 și Legea nr. 227/2015.

60. Potrivit art. 137 din Legea nr. 227/2015, în vigoare de la data de 1 ianuarie 2016, intitulat "Categorii de venituri supuse contribuțiilor de asigurări sociale", "(1) Contribuabilii/Plătitorii de venit la sistemul public de pensii, prevăzuți la art. 136, datorează, după caz, contribuții de asigurări sociale pentru următoarele categorii de venituri:

a) venituri din salarii sau asimilate salariilor, definite conform art. 76 (...)" [dispoziții asemănătoare se regăseau în art. 55 alin. (1) și (2) din Legea nr. 571/2003];

"b) venituri din activități independente, definite conform art. 67 (...)".

61. Conform art. 7 pct. 1 din Legea nr. 227/2015: "activitate dependentă" este "orice activitate desfășurată de o persoană fizică într-o relație de angajare generatoare de venituri", supusă deci unui raport de subordonare și pentru care se încasează venituri asimilate, prin regimul lor fiscal, unora de natură salarială.

62. Potrivit art. 7 pct. 3 din Legea nr. 227/2015, "activitate independentă" este "orice activitate desfășurată de către o persoană fizică în scopul obținerii de venituri, care îndeplinește cel puțin 4 dintre următoarele criterii:

3.1. persoana fizică dispune de libertatea de alegere a locului și a modului de desfășurare a activității, precum și a programului de lucru;

3.2. persoana fizică dispune de libertatea de a desfășura activitatea pentru mai mulți clienți;

3.3. riscurile inerente activității sunt asumate de către persoana fizică ce desfășoară activitatea;

3.4. activitatea se realizează prin utilizarea patrimoniului persoanei fizice care o desfășoară;

3.5. activitatea se realizează de persoana fizică prin utilizarea capacității intelectuale și/sau a prestației fizice a acesteia, în funcție de specificul activității;

3.6. persoana fizică face parte dintr-un corp/ordin profesional cu rol de reprezentare, reglementare și supraveghere a profesiei desfășurate, potrivit actelor normative speciale care reglementează organizarea și exercitarea profesiei respective;

3.7. persoana fizică dispune de libertatea de a desfășura activitatea direct, cu personal angajat sau prin colaborare cu terțe persoane în condițiile legii".

63. Anterior intrării în vigoare a noii legislații fiscale erau aplicabile prevederile corespunzătoare cuprinse în art. 7 alin. (1) pct. 2 și pct. 4 din Legea nr. 571/2003.

64. În contextul normativ actual, activitatea independentă este marcată, prin opoziție cu activitatea dependentă, prin definirea unor criterii de încadrare.

65. În raport cu această distincție trebuie analizat obiectul de reglementare al tezei a II-a din art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, respectiv contractele încheiate potrivit Codului civil, ca vizând toate tipurile de convenții în care o persoană fizică se obligă să presteze o activitate cu caracter profesional, pentru care este plătită de beneficiarul prestației în favoarea și sub coordonarea căruia își desfășoară această activitate, situație în care veniturile încasate de persoana respectivă sunt supuse unui regim fiscal ce impune în sarcina ambelor părți contractante obligații specifice cu privire la declararea și plata contribuțiilor, impozitelor și a altor obligații fiscale.

66. În ceea ce privește teza prevăzută în art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010, alte persoane care realizează venituri din activități profesionale, aceasta se referă la toate persoanele ce realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și care nu se află în una dintre situațiile reglementate anterior în art. 6 alin. (1) pct. I - III sau la pct. IV lit. a) - d). Este de remarcat astfel că textul de la art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010 reprezintă norma cu aplicabilitate generală în orice situație în care veniturile obținute de o persoană din exercitarea unei activități profesionale nu pot fi încadrate în situațiile particulare descrise prin tezele legale anterioare ale art. 6 alin. (1).

67. În această situație dispăre condiția cerută de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, a existenței unui contract civil, fiind important a se stabili natura profesională a activității desfășurate și existența unei dependențe de tip fiscal menționate anterior. Prin urmare, chiar și în condițiile existenței unui contract, încheiat sub imperiul vechiului sau noului Cod civil sau a vreunei legi speciale, dacă prestația persoanei fizice nu întrunește caracteristicile de dependență menționate anterior, ci, dimpotrivă, se dovedesc a fi îndeplinite criteriile de încadrare în tipul de activitate independentă, atunci persoanele care obțin aceste venituri fac parte din categoria reglementată de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010.

68. Aceste persoane sunt supuse, la rândul lor, unui regim fiscal distinct, în sarcina lor exclusivă fiind impuse obligații în ceea ce privește declararea și plata contribuțiilor financiare către stat.

69. În concluzie, sintagma "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, (...) din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil" prevăzută de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010 urmează a fi interpretată ca având în vedere venituri obținute din activități profesionale exercitate în mod dependent în baza unor contracte sau convenții întemeiate pe dispozițiile Codului civil, dar ținând cont de evoluția în timp a reglementărilor ce guvernează regimul juridic al acestor contracte, iar sintagma "venituri din activități profesionale" prevăzută de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ are în vedere veniturile obținute din activități profesionale exercitate independent, conform criteriilor prevăzute în art. 7 alin. (1) pct. 4 din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, pentru perioada 1 ianuarie 2011 - 31 decembrie 2015, și art. 7 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, începând cu 1 ianuarie 2016.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

În numele legii,

DECIDE:

Admite sesizările conexe formulate de Curtea de Apel Suceava - Secția I civilă în dosarele nr. 11/40/2016 și nr. 81/40/2016 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea dispozițiilor art. 114 alin. (1) lit. b) raportat la dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) și art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, sintagma "venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, (...) din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil" prevăzută de art. 6 alin. (1) pct. I lit. d) din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, are în vedere venituri obținute din activități profesionale exercitate în mod dependent în baza unor contracte sau convenții întemeiate pe dispozițiile Codului civil, cu respectarea principiilor ce guvernează aplicarea în timp a legii civile, iar sintagma "venituri din activități profesionale" prevăzută de art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din același act normativ are în vedere veniturile obținute din activități profesionale exercitate independent, conform criteriilor prevăzute în art. 7 alin. (1) pct. 4 din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, pentru perioada 1

ianuarie 2011 - 31 decembrie 2015, și art. 7 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, începând cu 1 ianuarie 2016.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 15 mai 2017.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,

Elena Adriana Stamatescu